

MOJE DIJETE JE ŽIVAHNO: TREBA LI MU POMOĆ?

Radionica za odgajatelje o prepoznavanju simptoma ADHD-a u prevenciji nepovoljnog razvoja djeteta

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

Dječji vrtić Sušak, Rijeka
7. travnja 2023.

Marija Maduna i Klara Marjanac, studentice 3. godine
Preddiplomskog studija Logopedija na Sveučilištu u Rijeci
Mentorka: izv. prof. dr. sc. Nataša Vlah

SADRŽAJ RADIONICE

1. Asocijacija-mentimeter
2. ADHD u DSM-V
3. Vrste ADHD-a
4. ADHD komorbiditeti
5. Delinkventni identitet

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

ADHD U DSM-V

engl. Attention Deficit Hyperactivity Disorder
ADHD. Rijeka: DV Sušak

POREMEĆAJ PAŽNJE S HIPERAKTIVNOŠĆU

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

definicija (DSM-V)

Perzistentni obrazac ponašanja koji uključuje simptome deficit-a pažnje i/ili hiperaktivnosti-impulzivnosti koji ometa funkciranje ili razvoj.

etiologija

- svrstan u neurorazvojne poremećaje
- nepoznat uzrok
- odgoj nije uzrok!
- biološki, a ne razvojni uzrok
- moguće genetsko nasljeđe

prevalencija

- 3-5% školske djece
- učestaliji kod dječaka - 2 do 3 puta više nego među djevojčicama

SYMPTOMI ADHD-a

Za dijagnozu ADHD-a porebno je barem šest simptoma nepažnje ili hiperaktivnosti i impulzivnosti!

- + trajanje 6 mjeseci
- + prije 7. godine
- + najmanje dvije životne sredine djeteta
- + utječe na funkcioniranje

VRSTE ADHD-A

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

6

PREDOMINANTNO NEPAŽLJIV TIP

7

ne posvećuje pažnju detaljima, čini greške u radu

teškoće održavanja pažnje u igri

izbjegavanje ili odbijanje sudjelovanja u aktivnostima koje zahtijevaju kontinuirani mentalni napor

zaboravljanje dnevnih aktivnosti:
pospremanje igračaka,
obavljanje dogovorenih zadataka

ne slijedi upute do kraja,
ne završava započete aktivnosti

lako odvlačenje pažnje nebitnim vanjskim podražajima

čini se da ne sluša dok mu se govori izravno,
kao da je mislima drugdje

gubi stvari pribor,
olovke, igračke,
papirnati pribor,
naočale...

teškoće s organiziranjem aktivnosti:
izvršavanje zadataka u nizu,
neurednost, slabo raspoređivanje vremena...

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

nema mira, kucka rukama, vрpolji
se

trчи ili se penje u situacijama u
kojima je to neprikladno

ustaje sa stolca u situacijama kada
se очekuje da ostane sjediti

ne može se mirno igrati ili
sudjelovati u slobodnim
aktivnostima

PREDOMINANTNO HIPERAKTIVNO-IMPULZIVNI

TIP

8

djeluje kao da ga "pokreće
motor", neugodno mu je
biti miran duže vrijeme

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

često previše govori

odgovara na pitanja prije
nego što je pitanje
postavljeno do kraja

ima teškoće s čekanjem svoje
prilike

ometa ili prekida druge u
razgovoru ili aktivnostima

KOMBINIRANI TIP (NEPAŽNJA, HIPERAKTIVNOST- IMPULZIVNOST)

U vrtićkoj skupini odgajateljice su djecu podjelile u grupe. Svaka je grupa dobila zadatak napraviti crtež s jesenskim motivima. Jedna je grupa crtala šumu, druga jesenske plodove, a treća kišne motive (lokve, oblake, kišobran, čizmice i slično).

Svakoj je grupi odgajateljica posebno davala upute o radu.

Dječak Luka bio je u trećoj grupi, a kada im je odgajateljica davala upute nije gledao u nju, već mu je pogled bježao po prostoriji. Odgajateljica ga je morala dozivati, i rekla mu je da ju ne ignorira. Kada su krenuli crtati i bojati motive, Luka je stalno odlazio s jednog mesta na drugo, započeo crtati jedan predmet pa prestao i krenuo bojati elemente koja su druga djeca nacrtala. Djeca su mu se rugala i zvala ga ružnim imenima. Kada je majka došla po njega i saznala da je bio nemiran rekla mu je da je zločest.

Primjer - simptomi ADHD-a

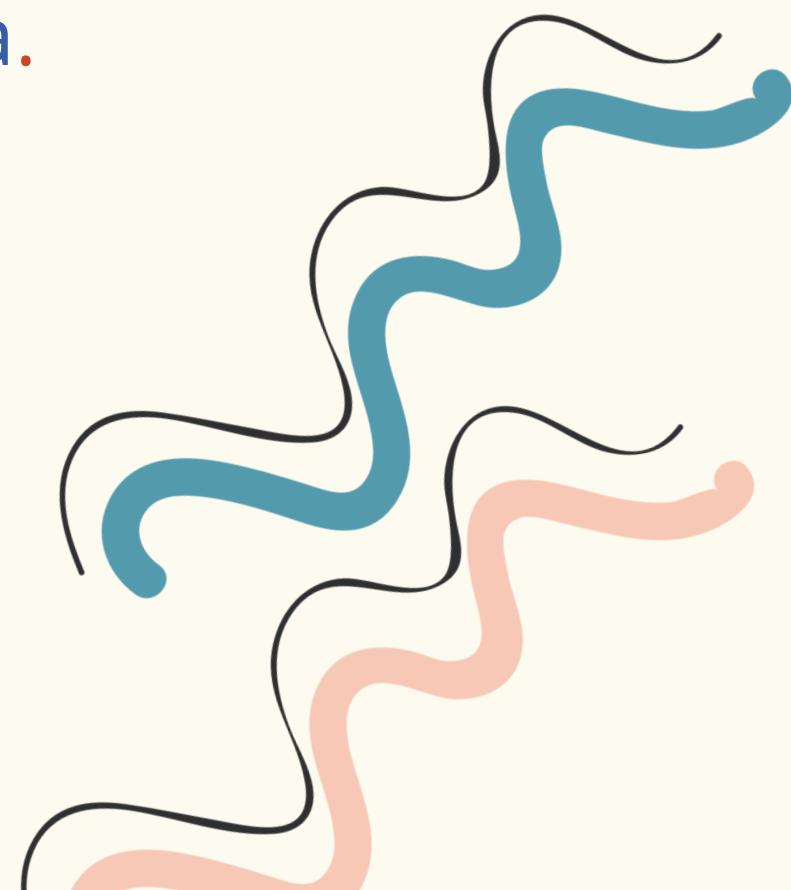
Dječak Luka bio je u trećoj grupi, a kada im je odgajateljica davana upute nije gledao u nju, već mu je pogled bježao po prostoriji. Kada su krenuli crtati i bojati motive, Luka je stalno odlazio s jednog mesta na drugo, započeo crtati jedan predmet pa prestao i krenuo bojati elemente koja su druga djeca nacrtala.

10

deficit pažnje

hiperaktivnost

impulzivnost

KOMORDBIDITETI ADHD - A

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

11

Komorbidna obilježja (Što još uz ADHD možemo uočiti?)

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

12

"Komorbidna obilježja su pridružena oboljenja, bolesti ili stanja koja se javljaju zajedno s glavnim oboljenjem ili osnovnom bolešću, a utječu na izbor i tijek liječenja." (prema H. Novković i K. Novković, 2022)

ADHD i...?

Problemi u ponašanju

- Opozicijski prkosni poremećaj (ODD)
- Poremećaj ophođenja

Poremećaji osobnosti

- Antisocijalni poremećaj osobnosti

Ovisnosti

- Poremećaji uporabe alkohola
- Poremećaji uporabe stimulansa

Poremećaji hranjenja

Kompulzivni poremećaji

- Opsesivno-kompulzivni poremećaj (OCD)
- Touretteov sindrom

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, N. (2023),
ADHD Riječki DV Susak

13

Anksioznost i afektivni poremećaji

- Depresija
- Bipolarni poremećaj
- Anksioznost

Razvojni poremećaji

- Poremećaj iz spektra autizma
- Teškoće u učenju
- Jezični poremećaj

25-60%
slučajeva

ADHD i...?

Problemi u ponašanju

- Opozicijski prkosni poremećaj (ODD)
- Poremećaj ophođenja

Poremećaji osobnosti

- Antisocijalni poremećaj osobnosti

Ovisnosti

- Poremećaji uporabe alkohola
- Poremećaji uporabe stimulansa

Poremećaji hranjenja

Kompulzivni poremećaji

- Opsesivno-kompulzivni poremećaj (OCD)
- Touretteov sindrom

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, N. (2023),
ADHD Rijeka, DV Šusak

14

Anksioznost i afektivni poremećaji

- Depresija
- Bipolarni poremećaj
- Anksioznost

Razvojni poremećaji

- Poremećaj iz spektra autizma
- Teškoće u učenju
- Jezični poremećaj

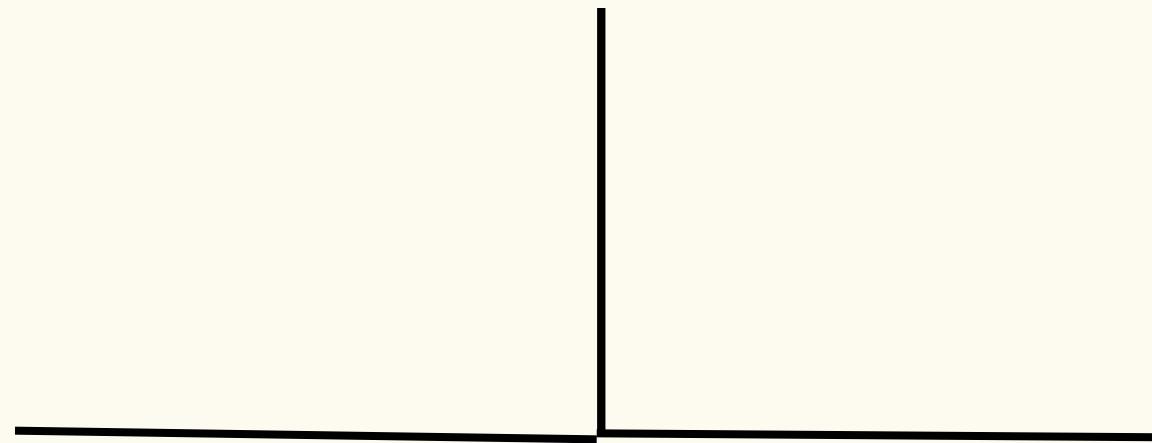
25-60%
slučajeva

1

PROBLEMI U PONAŠANJU

OPOZICIJSKI PRKOSNI POREMEĆAJ

- obrazac ljutitog/iritiranog raspoloženja,
Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak
svadljivo/prkosno ponašanje ili osvetoljubivost
- blagi, umjereni i teški (u 1, 2 ili 3 životna područja)

POREMEĆAJ OPHOĐENJA

- agresivno ponašanje koje čini ili bi moglo činiti štetu ljudima ili životinjama,
- neagresivno ponašanje koje čini štetu imovini ili gubitak imovine,
- obmanjivanje ili krađa i
- ozbiljno kršenje pravila kao što je bježanje od kuće

POREMЕĆAJ IZ SPEKTRA AUTIZMA

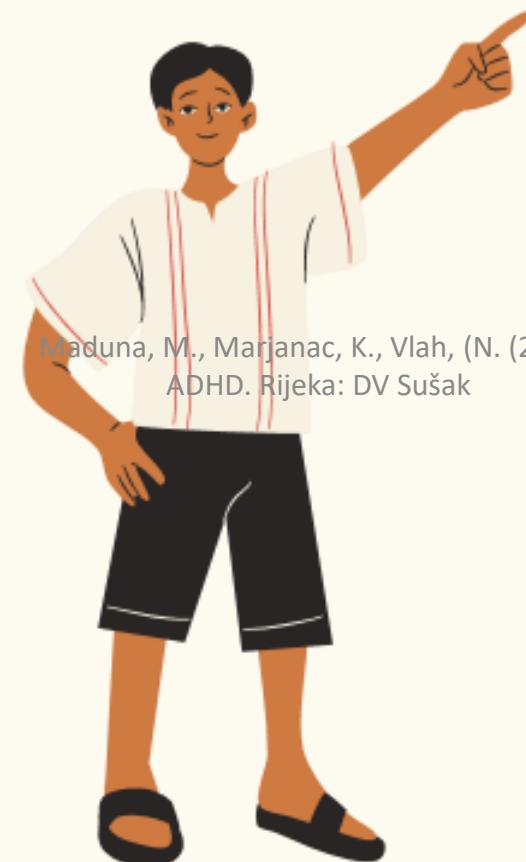
DSM-5 (2022):

“

Poremećaj iz spektra autizma (PSA) neurorazvojni je poremećaj koji karakteriziraju **teškoće u socijalnoj komunikaciji**, odnosno interakciji te ograničeni i ponavljajući obrasci ponašanja, interesa i aktivnosti. Važno je naglasiti da je riječ o razvojnom poremećaju čija se klinička slika u pojedinca tijekom života mijenja, kao i da je riječ o spektru poremećaja, odnosno o izrazito heterogenoj kategoriji koja ujedinjuje različite manifestacije i težinu istog poremećaja.

ASK

UDRUGA ZA AUTIZAM I OSTALE
NEURODIVERGENTNOSTI,
SAMOZASTUPANJE I KULTURU
RAZLIČITOSTI

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

SPEKTAR AUTIZMA

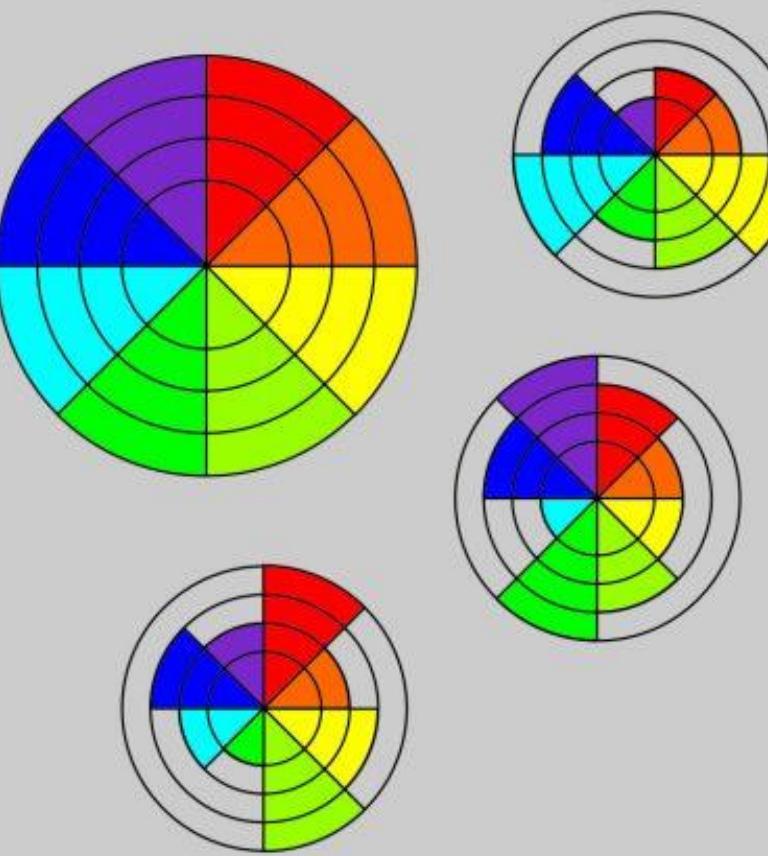
AUTISTIČNI SPAKTAR NIJE LINEARAN

LAGANI
AUTIZAM

TEŠKI
AUTIZAM

AUTISTIČNI SPAKTAR JE VIŠE NALIK OVOME:

- █ SOCIJALNE VJEŠTINE
- █ SPECIJALNI INTERESI
- █ RUTINA
- █ SENZORIJALNOST
- █ STIMMING
- █ PERCAPCIJA
- █ IZVRŠNE FUNKCIJE
- █ OSTALO

3

TEŠKOĆE U UČENJU

DISLEKSIJA

Teškoća čitanja koja se najčešće manifestira sporim i netočnim čitanjem i slovkanjem.

Disleksiju treba razlikovati od uobičajenih teškoća koje djeca početkom školovanja imaju u čitanju i pisanju.

Madura, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

DISGRAFIJA

Stabilna nesposobnost ovladavanja vještinom pisanja, a podrazumijeva mnoge trajne i tipične pogreške ¹⁸ koje nisu povezane s nepoznavanjem pravopisa, bez obzira na dovoljan stupanj intelektualnog i govornog razvoja.

DISKALKULIJA

Poremećaj matematičkih sposobnosti izražen teškoćama u svladavanju gradiva s područja aritmetike i rješavanja matematičkih/ aritmetičkih zadataka.

TEŠKOĆE U UČENJU

DISLEKSIJA

- zamjena slova koja slično zvuče ili slično izgledaju (d – b, b – p, i – l, š – ž, s – z, m – n, u – n)
- ispuštanje slogova i dijelova riječi

DISGRAFIJA

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

- nepravilno držanje olovke
- nepoštivanje crtovlja
- nečitak rukopis
- ispuštanje slova i slogova
- zamjena slova

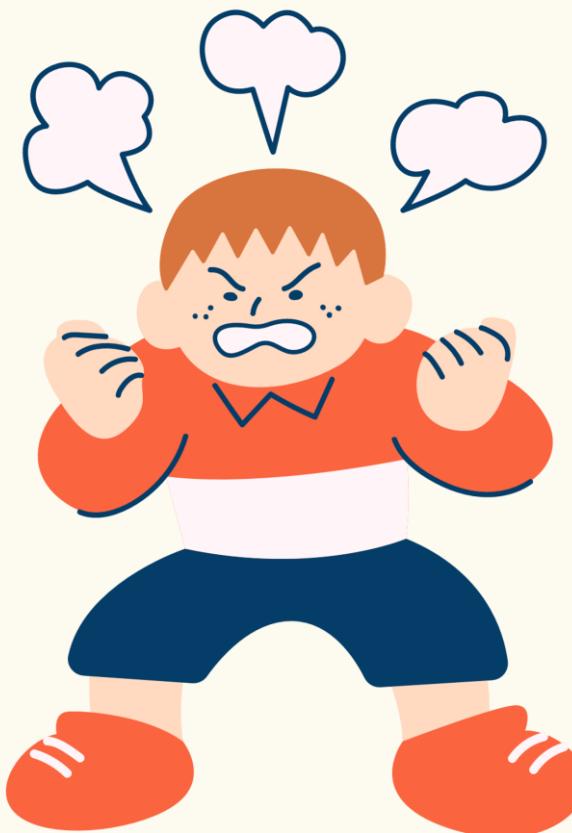
DISKALKULIJA

- zamjene brojeva, ponavljanja istog broja
- zrcalno okretanje znamenki
- ispuštanja, zamjene i premještanja brojeva pri njihovom čitanju i pisanju

DELINKVENTNI IDENTITET

20

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

ROGERSOVA TEORIJA LIČNOSTI

Teorija simboličkog interakcionizma

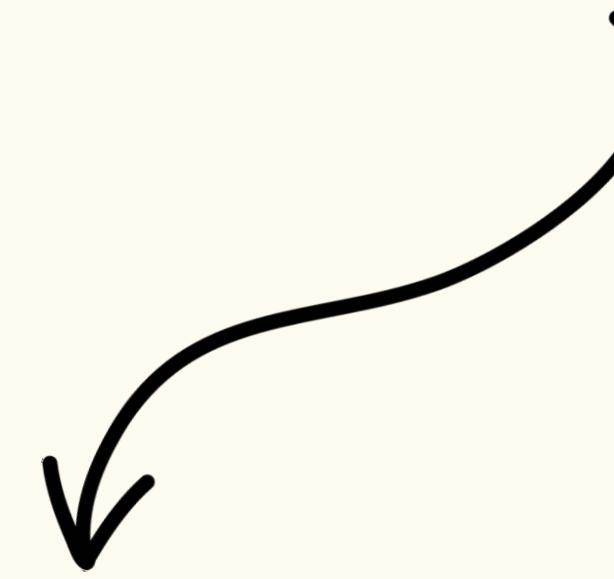
- značajni drugi
- povratne informacije značajnih drugih
- trajni sadržaji svijesti o sebi
- potvrda delinkventnog identiteta kroz društveno neprihvatljiva ponašanja

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

22

okolina i ADHD

“nekompetentni, neorganizirani,
agresivni, poremećeni, lijeni,
nepouzdani, nemarni, sebični,
skloni nesrećama,
antisocijalni/asocijalni”

Maduna, M., Marjanac, K., Vlaić, N. (2023).
ADHD. Rijeka: DV Sušak

23

"Ovdje sam
jer sam
zločest"

??

Individualna iskustva

- "Mislio sam da će mi doktor izvaditi mozak i staviti novi koji je dobar, ali on je govorio o mom ponašanju i mojoj težini. (...) Želim da moja mama kaže da sam ja dobar u školi, ali me ona nikad ne sluša. Kao kad joj pričam priču, ona kaže: "Ššššš" i kaže mi da umuknem."
- "Neki ljudi me tuku. To se događa u školi. Prije nekoliko dana, svaki put kad bih izašao svi bi ti dečki skočili na mene i počeli me tući govoreći: "Vratit ćemo se poslije i pretući te". (...) Plačem, ponekad, kad sam sam. Moja mama kaže da se ponekad ponašam glupo i da me oni zato zadiraju, ali ja mislim da se ne ponašam glupo, ne mislim da je to glupo."

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

24

- "Ja sam loša jer često upadam u nevolje."
- "Moj suprug ne prihvata da on nije samo zločesto dijete i naši su vikendi strašni, jer on vjeruje da ga treba samo dobro ispljuskati, a Abua to odmah pogoda i on reagira... Njegovi ispadi mogu trajati dva sata, moramo ga obuzdavati, a kada to prođe, on klone i kaže: "Žao mi je mama", i zagrli me i jeca; isplače dušu."

Individualna iskustva

- "Desetogodišnja djevojčica dolazi s majkom jer je razvila brojne **tikove na licu** (žmirkanje, otvaranje usta), a s vremenom su se počeli pojavljivati i na tijelu (podizanje ramena). U dijagnostičkom postupku vodio se iscrpan razgovor s majkom i obradilo se dijete. Sve je upućivalo da se radi o ADHD-u. Majka je dijagnozu negirala, izjavivši da je to izmišljena dijagnoza. Također je navela da **otac djevojčice ne dopušta "skakanje po kući"** i da se dijete za takva ponašanja **kažnjava**. U nekoliko susreta s djevojčicom pokazalo se da je **u strahu od roditeljske kazne** i njihova neodobravanja od malih nogu pokušavala **zatomiti motorički nemir** pa se on počeo manifestirati kroz brojne **tikove**."

Pitanja?

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

VRIJEME JE ZA

PRAKTIČNI

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

27

ZADATAK!

Literatura

- ADHD INSTITUTE (2021). Diagnosis. Preuzeto s <https://adhd-institute.com/assessment-diagnosis/diagnosis/>
- ASK. Udruga za autizam i ostale neurodivergentnosti, samozastupanje i kulturu različitosti. <https://www.atipicni.hr/>
- Hughes, L., Cooper, P., & Zec, A. (2009). Razumijevanje djece s ADHD sindromom i pružanje potpore: strategije za nastavnike, roditelje i ostale stručnjake. Naklada Slap.
Medunaj, M., Majšinac, C., Vlah, N. (2025),
ADHD. Rijeka: DV Sušak
- Novković, H. V., Kocijan-Hercigonja, D. (2022.) ADHD : od predrasuda do činjenica. Naklada Puls.
- Zrilić, S. SPECIFIČNE TEŠKOĆE UČENJA (disleksijska, disgrafijska, diskalkulija).
- Vlah, N. (2013). Poželjna ponašanja mladih u konfliktima. Zagreb: Biakova d.o.o, (monografija)

HVALA NA PAŽNJI!

Maduna, M., Marjanac, K., Vlah, (N. (2023),
ADHD. Rijeka: DV Sušak

29

